

Nikolaj Vasiljevič Gogol (1809 – 1852): Revizor (1835)

Struktura zkoušky:

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, umělecký směr / tvůrčí skupina, literárněhistorický kontext, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

- B. 1. Doba a místo (děje);
2. Hlavní postavy a jejich charakteristika;
3. Námět, témata, hlavní motivy;
4. Zvláštnosti kompozice;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti.

POŠTMISTR: Mám čest se představit: poštovní rada Špekin.

CHLESTAKOV: Á, jen račte. Já mám moc rád příjemnou společnost. Posad'te se. Vy tady přece bydlíte odjakživa, ne?

POŠTMISTR: Ano, poslušně hlásím.

CHLESTAKOV: Hm, mně se to vaše městečko líbí. Samosebou, zrovna živo tu není – nu, co se dá dělat! Přece to tu není žádný Petrohrad. Nemám pravdu, není to tu přece žádný Petrohrad?

POŠTMISTR: Naprostou pravdu.

CHLESTAKOV: To jenom v Petrohradě panuje bontón a venkovské balíky tam člověk nepotká. Co vy myslíte, není to tak?

POŠTMISTR: Ano, poslušně hlásím. (*Stranou.*) Ale stejně – není vůbec nafoukaný, na všechno se vyptá. (...)

CHLESTAKOV: (...) (Divá se mu do očí a přitom mluví k sobě.) A to já si tomuhle poštmistrovi řeknu o půjčku! (*Nahlas.*) Mně se stala taková vám prazvláštní věc: úplně jsem se vydal z peněz. Nemohl byste mi půjčit tři sta rublů?

POŠTMISTR: Beze všeho! bude mi ohromným potěšením. Tady, prosím, jen račte. Z celého srdce jsem k vašim službám.

CHLESTAKOV: Moc vám děkuji. Já totiž, abych pravdu řekl, hrozně nesnáším na cestách nějaké uskrovnování, a taky nač? Nemám pravdu?

POŠTMISTR: Ano, poslušně hlásím. (*Vstává a staví se do pozoru s rukou na šavli*) Jelikož se neodvážuji déle vás obtěžovat svou přítomností... Neráčíte mít nějaké připomínky k práci poštovní správy?

CHLESTAKOV: Ne, nic.

Poštovník se uklání a odchází. (Zapaluje si doutníček.) Ten poštovník je myslím taky moc dobrý chlap. Přinejmenším se hledí zavděčit. Takové lidi já mám rád.

II. Nebeletristický text:

A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu;

B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Transparency International (TI) dne 3. prosince 2013 zveřejnila žebříček 177 zemí seřazených podle míry vnímané korupce ve veřejném sektoru. Česká republika obsadila celosvětově 57. až 60. místo.

Index vnímání korupce (CPI) řadí země podle míry vnímané korupce ve veřejném sektoru s použitím stupnice 0–100, kde 100 označuje zemi téměř bez korupce a 0 znamená vysokou míru korupce. Letošní index hodnotí celkem 177 zemí. Česká republika se v celosvětovém žebříčku získala ohodnocení 48 bodů, což je stejný výsledek, jakého dosáhly Bahrajn, Chorvatsko a Namibie. **Mezi 31 evropskými zeměmi (členské státy EU + Norsko, Švýcarsko, Island) je Česká republika na 25. místě.**

V případě České republiky vznikaly příznivé podmínky pro korupci např. v souvislosti s masovými přesuny vlastnictví spojenými s procesem privatizace a s restitucemi. Dochází-li ke stavu, v němž je možný zásadně různý výklad norem a kdy neexistují silné kontrolní mechanismy, může mezi veřejností začít převládat přesvědčení o nevýhodnosti dodržování zákonů. Každý je pak

v pokušení považovat za normu to, co vyhovuje jemu osobně. Svou roli hraje i snížení schopnosti politických stran uspořádat svůj chod na základě dobrovolné mobilizace svých příznivců. Nepřehlednost systému financování politických stran a hnutí, včetně určení podmínek poskytování darů od právnických nebo fyzických osob, je další příčinou růstu korupčního jednání.

Druhý text je rozšířená zpráva (nejčastější žánr zpravodajské publicistiky). Role 1. odstavce: je tam vše podstatné z celého článku, čtenář si po přečtení může zvolit, zda bude číst dál. Souvislost obou textů: v čem je tematika korupce dodnes aktuální? Kde bývá její těžiště? Revizor: znaky realismu (typizace, satira). Gogolovský smích skrze slzy: není tu žádná kladná postava, nedostavuje se katarze.

NIKOLAJ VASILJEVIČ GOGOL (1809 – 1852; Rusko): celý svůj nedlouhý život zápasil s depresemi, jeho tvorba obsahuje i stopy romantismu, a dokonce baroka (historická novela *Taras Bulba*), ale v nejproslulejších Gogolových dílech dominuje realismus, doprovázený hořkým satirickým tónem: komedie *Revizor* (nevýznamný petrohradský úředník Chlestakov zjiště využije toho, že ve zkorumpovaném ruském maloměstě, které ovládá samolibý a omezený hejtman, je omylem považován za obávaného revizora), *Ženitba*, román *Mrtvé duše* (kariéristický úředník Čičikov se prostřednictvím spekulativních nákupů na venkově snaží předstírat, že je bohatým majitelem výnosných panství).

Sugestivní způsob, jakým Gogol stylizovaně ztvárňuje banalitu všedního života, obrací ke Gogolovým dílům pozornost i dnešních, **postmoderních** tvůrců. Gogolovy satiry bývají charakterizovány pomocí pojmu *smích skrze slzy*: diváci/čtenáři se vlastně smějí sami sobě a Gogolova díla nemají žádného očištného kladného hrdinu.